Birger Buhre – simledaren

Av Bo Hultén

Bo Hultén

Plötsligt reser sig Buhre, står upp, torkar med handen över det ännu lätt rödblåa ansiktet, där svett och tårar droppar, och han säger hest: Den grabben har jag varit som en far för, kastar ännu en blick mot anslagstavlan, ser sig om med en blick full av faderskärlek, lättad över att han ännu lever, stolthet, utmattning, förvirring samt desperat längtan efter en dubbel whisky, och går med förbluffande stadiga steg mot den nedgång bakom vilken det döljer sig antingen frisk luft eller en bar eller en skrivmaskin eller helt enkelt en cigarett.

Så skriver P-O Enqvist, i sin lysande reportagebok "Katedralen i München", om Birger Buhre efter att han hade varit med om sin absoluta peak i sitt idrottsledarliv. Simmaren som åsyftas är Gunnar Larsson. En simmare som BB aldrig tränat men varit mentor för under många år. Birgers engagemang i stortalangen Gunnar Larsson gav honom 1970 ett hedersomnämnande när Brunnhages Pris utdelades.

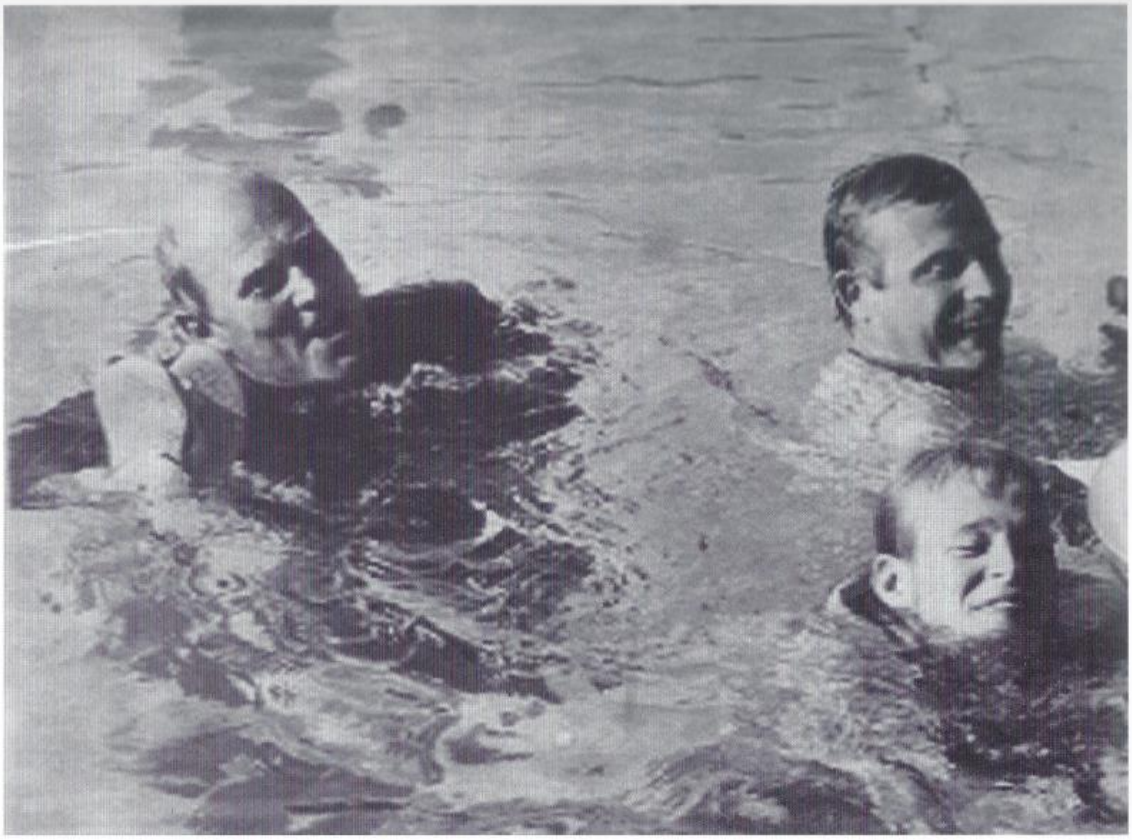
När Gunnar tog sina medaljer i München hade Birger en nästan 40-årigt engagemang i simningen och att få följa en malmöpåg, hela vägen till, inte bara ett utan två, OS-guld var ett oerhört känsloögonblick för BB.

Dom som var med i München vet hur Larsson gulden berörde Birger.

Många sporter

Birger Buhre hade en idrottsfylld ungdom. En hel radda sporter provades på under uppväxten vid Värnhemstorget. I sina memoarer "Album, Birger Buhre minns", som skrevs i Kvällsposten 1989 berättar han om hur uppfylld av idrott hans uppväxt var.

Det var först i 15-årsåldern som han kom i riktig kontakt med simning. Han hade lärt sig simma i en småländsk sjö som sexåring och när det vankades skoltävlingar i Malmö, när han var 15 år, slog han till och blev skolmästare i stan, representerande Malmö Latinskola. Året efter vann han de skånska juniormästerskapen på 400m fritt. Någon vecka senare blev han skånsk mästare i vattenpolo när Malmö Simsällskap slog Helsingborgs Simsällskap i DM-finalen.

Under åren i slutet av trettiotalet och någon gång under kriget tog Birger hem Skånska mästerskap på 100m fritt och kunde titulera sig Skånes snabbaste simmare.

Under större delen av återstoden av 40-talet arbetade Buhre i Stockholm och blev inte helt synlig för skånsk simning förrän 1949 när han återkom till Malmö och den nystartade tidningen Kvällsposten. Men han fortsatte att följa simningen på nära håll. Samtliga svenska mästerskap följde han intensivt och om detta kan man läsa i "Boken om simning", en rikslikare om simidrott som idrottsoraklet Erik Bergvall gav ut 1949.

Supporter av babyvågen

Tillbaka i Malmö med Ribban och KV-badet som hemvist för sina in-

Bilden: *Birger Buhre längst till vänster. Lars Eric Paulsson och Gunnar Larsson islängda efter SM-segern 1969.*

tressen var Birger med om att få loss och löst simhallsfrågan i Malmö när denna äntligen stod färdig 1956. Då, vid invigningen av Simhallsbadet, var det SK Ran som stod för stjärnorna i Malmö och det var något som Birger alltid hade svårt att svälja.

Han var en stor supporter av den så kallade babyvågen i svensk simning och Ran-simmerskan Karin Larsson har alltid vittnat om Birgers stora support, trots att hon tillhörde "fiendelägret". Engagemanget i svensk simnings topp var stort för Birger under den här perioden. Styrelsepost i förbundet, ordförandeskap i simkommittén och mycket annat.

1957 blev Birger bas för simlandslaget, en dåtida förbundskapten. Det betydde att han rörde sig runt i världen med dom svenska elitsimmarna och det satte spår lite överallt.

Det var i den här perioden som Birger för första och enda gången ställde sig på bassängkanten för att träna elitsimmare.

MS-flickorna Marianne Sjöström och Marianne Stridh var basen i ett simgäng enbart med kvinnliga medlemmar. Ett simgäng som Birger gick in och styrde upp i Malmö Simsällskap och lyckades alldeles utmärkt med.

De bägge Mariannorna blev bägge individuella svenska mästarinnor. I teamet fanns även simmerskor som Lisbeth Sandgren, Ulla Thorn Johnsson, Evy Sätherström och Marie Nilsson. Damer som tillsammans blev svenska mästarinnor inte mindre än fem gånger i lagkappssammanhang.

BB-skröna 1.
SM i Ronneby 1962. Marianna Stridh och Marianne Sjöström, bägge med initialerna MS, har blivit svenska mästarinnor på ryggsim resp. bröstsim. Bägge tränade och fostrade av Birger. Efter denna upphetsning drar sig Birger tillbaka till caféet på badet och beställer en kopp kaffe. Koppen kostar 80 öre och Birger lämnar fram 1 krona. Får tillbaka två tioöringar i retur. Stoppar dom i kaffekoppen och dom två socker bitarna som han har i handen stoppar han i fickan. Tömmer koppen i ett drag. Skållhett. Lämnar koppen helt tom och går ut till pressläktaren för att hålla en stående presskonferens för icke beredda kollegor i tidningsbranschen.

När Birger värvade den nyblivna Limhamnstränaren Lars Eric Paulsson, som ungdomstränare, till Malmö Simsällskap hade han fått en värdig arvtagare som elittränare. Ganska fort lyckades Pålle träna ikapp med sitt gäng och fick snart ta över elittränarrollen i Malmös äldsta idrottsförening. Det var naturligtvis supertalangen Gunnar Larsson som banade väg för en lysande framtid för Malmösimningen och med Pålle som elittränare kunde Birger finnas i bakgrunden och matcha hela klubbens öden. Nja. Bakgrunden var kanske inte helt rätt men som Lars Eric Paulsson sa efteråt, om Birger Buhre som ordförande i MS, "det var en man som kunde ta snabba, informella och ibland kloka, styrelsebeslut".

Kontaktade Expressen

Sum-Sim (Svenska Ungdomsmäster- skapen i simning) som jämte TV-pucken är svensk idrotts mest traditionella idrottstävling för Ungdom, har Birger Buhre som upphovsman.

Birger hade varit över i USA och sett sk. age-group-tävlingar för ungdom i slutet på 50-talet och när han kom hem så kontaktade han Expressen legendaren Carl Adam Nycop. Expressengrundaren Nycop tände på alla cylindrar och tävlingen såg dagens ljus 1961. Dom entusiastiska herrarna fick t.o.m. svensk television att haka på och de första åren så direktsändes tävlingarna i TV. Det var liksom ett annat utbud på TV-idrott den gången.

BB-skröna 2.
Lars Eric Paulsson ansågs av Birger vara antingen världens bäste simtränare eller den sämste. Allt efter humör. En kväll på Frivis i Linköping var Birger på stridshumör och förföljde Pålle med argsinta angrepp. Han tog den ena av två hissar och åkte upp i hopp om att skaka av sig sin förföljare. Birger tog då den andra hissen och åkte efter. Pålle åkte ner. Birger Åkte ner. Så höll dom på ett bra tag tills båda hissarna råkade stanna samtidigt i entrén. Då gick dom och drack pilsner.

Först i TV

Birger Buhre var också en av svensk TV:s första expertkommentatorer. Tillsammans med Bengt Bedrup hade han en utmärkt plattform att marknadsföra simning i början av 60-talet en tid då svensk simning syntes ofta i den nationella televisionen.

Hans mest klassiska insats var vid EM i Leipzig 1962, då Sverige simmade final på 4x200m fritt och i en rasande grann avslutning avrundade den svenske slutmannen Per Ola Lindberg med att i loppets sista

vändning voltvända.

Detta var då, 1962, något helt nytt i simningen och det var också första gången en svensk utnyttjade denna vändning.

Birgers som naturligtvis visste att Per Ola skulle använda finessen men inte riktigt trodde att han skulle våga använda den skrek i kommentatorsboxen så att det gav eko efteråt.

"Han voooltvänder". Bättre marknadsföring av en teknik-innovation i idrotten kunde man inte tänka sig. Dagens efter testade 90% av alla svenska simmare teknikfräckisen och ganska snart kunde alla genomföra den på ett sätt som klart överglänste originalet Lindberg.

BB-skröna 3.
Simtävlingar vid Ronneby Brunn: På kvällen samlades några ledare och tränare i baren där Birger höll hov. Man satt i soffgruppen och Birger förklarade för dom okunniga hur ryggsim skulle gå till. Han tog några kraftiga ryggsimsarmtag varvid takarmaturen kom i kraftig gungning. Detta bekymrade inte Birger utan han övergick till att demonstrera ryggsimsvändning sittande på golvet. Han tog spjärn mot en stor lädersoffa och sköt ifrån varvid hela soffgruppen tumlade runt. Praktisk pedagogik.

"Maffian" i Stockholm

Birger Buhre var ständigt i krig mot Stockholmsmaffian som styrde svenska simning. Sedan början av seklet hade Stockholmsklubbarna dominerat svensk simning. SKK, Neptun, Hellas och Stockholmspolisen. Den stora uppgörelsen kom 1969.

Malmö Simsällskap hade året före

Birger i hopen av simungdomar. Bilden är från början av 80-talet.

bestämt sig för att satsa riktigt stort jubileumsåret 69. Klubben skulle fira 100-års jubel och Rådhuset var sedan länge bokat. Mixen av en Gunnar Larsson på väg in i stjärnhimmeln, Gunilla Jonsson på väg att bli svensk simdrottning, Tord Andersson på toppen av sin simhoppskarriär, flera simhoppare tätt bakom Tord både på damsidan och herrsidan samt ett lovande gäng simmare på väg upp, gjorde att man införskaffade Hasse Ljungberg, mångsidig medleysimmare från Bromma och lagkappskomplementet Berit Larsson från Karlskoga.

Alla växte i den fina omgivningen och stjärnorna offrade sig hänsynslöst med massor av lopp på både inne-SM i mars och på långbane-SM i Landskrona i augusti. Slutresultatet blev att Malmö Simsällskap som första klubb utanför Stockholm blev bästa SM-klubb och Birger tillsammans med Lars Eric Paulsson och Gunnar Larsson slängdes i vattnet efter sista grenen. Vi som var med minns kanske starkare att Birger hoppade i vattnet istället för att som brukligt i dom här sammanhangen, med en del motstånd, låta sig slängas i vattnet.

Kalles kaviar och knäckebröd

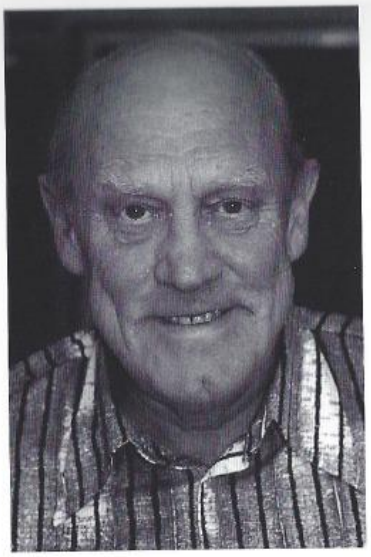
Birger var en lysande lagledare när kosan styrdes till fjärran land. När tristessen lade sig efter ett antal dagar på resande fot. Kunde han bjuda in på rummet och lyfta fram svenska

delikatesser för oss simmare. Kalles kaviar och hårt bröd var naturligtvis basen i denna svenska måltid. Han månade alltid om simmarna i klubben, i distriktet eller i landslaget. Gunnar Larsson har vittnat om hur starkt Birger stöttade honom i vått och torrt.

Marianne Sjöström kan fortfarande idag minnas med glädje hur mycket Birger betydde för henne under tonårsåren. Allmänbildad, alltid villig att dela med sig av sin kunskap och med ett stort och varmt hjärta. Hon tillskriver honom mycket av den nyfikenhet och resglädje som hon ständigt lever med. Kultur, utbildning när man var ute på resor, var viktigt. På hemmaplan var det viktigt att simmarna skötte sin skola och detta skulle prioriteras till varje pris.

BB-skröna 4.
Skånska simtruppen i Hildesheim under påsken 1966. Alla är förlagda på ett Jugendherberge. 30 manliga simmare och ledare i en stor sovsal. Mitt i natten hörs en smaskande som över hela sovsalen och ett flertal av de aktiva vaknar och lyssnar efter det konstiga ljudet. Ljudet slutar och en tändsticka tänds och Birgers nuna i en undersäng lyser som en sfinx i nattmörkret. En cigarrett tänds, ett djupt halsbloss och en utblåsning av rök med total tillfredsställelse förmärks. En fråga ur nattmörkret på bred skånska. "Van fan gör du Birger?" Birger svarar blixtsnabbt. "Jag röker inte på fastande mage" och sedan lägger sig tystnaden igen och 27 skånska simmare får lära sig hur man somnar till oset av en Look.

Efter hand så blev Birger mer

Birger Buhre - simledaren.

journalist än simledare men i början av 70-talet började det klia i fingrarna igen på det gamla simoaraklet. Då var det babysimning och simskola för yngre som lockade. Plask och lek kallade han det. Inlärning av simning på ett lekande sätt var det som skulle marknadsföras. Så han lyckades. Inom ett par år hade en helt ny simkultur byggts upp i Sverige, något som lever kvar ännu in i 2000-talet. Plask och lek med tidig vattenvaneträning står fortfarande på alla simklubbars program och massor av simmare har lockats in i klubbarna den vägen.

BB-skröna 5
Birgers tron var fåtöljen vid telefonbordet i hemmet på Tessins väg. Där tog han emot alla. Unga simtränare som fick en föreläsning om hur man skulle sköta simträningen. Simmare som han hade fått upp ögonen för. Simledare som han var förbannad på. Alltid med en cigg i handen, tomater på fatet och med en telefon som ringde oavbrutet. Ibland kunde mötena var upp emot tre timmar och då fick man sig till livs inte bara, idrottsdebatten i Sverige, teknikråd för unga simmare, utskällningar av medarbetare på KvP, name-dropping i världsklass. Starkt kaffe och tomater bjöds det även om Birger åt upp de flesta tomaterna själv. Gärna med högerhanden. Ciggen satt klistrad i den vänstra. Det var inte alltid som Birger i upphetsningen lyckades rensa högern från tomatkärnor så under dom upphetsande telefonsamtalen så dom hamnade oftast i det alltmer uppåtgående hårfästet.

Aldrig eller alltid

Växelbruket mellan journalist och simledare hade återigen fått en slagsida. Dygnets flesta timmar i mitten av 70-talet gick till simningen men det märkte inte läsarna i tidningen KvP. Inte heller hans chefer. Birger fortsatte trots minskad arbetstid, att vara Sveriges mest producerande sportjournalist. Arbetstid och arbetstid. Birger jobbade egentligen aldrig eller så jobbade han alltid. Det är en smaksak hur man gör den bedömningen. I vilket fall som helst var han alltid uppfylld till 120 % av det han sysslade med på gott och ont.

Det var i den här perioden som han gjorde sitt sista ryck vid bassängkanten. Idéerna från alla reportageresorna i DDR skulle ju omsättas i praktiken och han startade en träningsgrupp med simmare födda 1963 till 1966. En mycket talangfull

grupp som han hårdlanserade på simmarknaden och som nådde stora framgångar på ungdomsnivå men också upp på juniorstadiet.

Det riktiga lyftet upp till seniornivå nådde varken han eller simmarna i den stora ungdomsgruppen. 1979 gjorde han slut på simträningen. Simmarna fortsatte vidare med andra tränare men det blev aldrig den show som Birger bjöd på under deras första år och med detta, så falnade intresset och glöden hos de aktiva och det var bara några som nådde vidare upp i SM-finalklass.

BB-skröna 6.
Birger på SM i Landskrona 1978. Är stor ovän med skrivaren av dessa rader. Jag ser honom på 150 meters avstånd på väg mot mitt håll vid bassängkanten. Jag fortsätter klockningen av simmare som håller på med insimning och förberedelser inför SM-finalerna. Minuterna innan har hans majestät konungen och relativt nya svenskan Silvia intagit den provisoriska kungliga läktaren. Birger som går lite knaggligt den här sommaren kommer slutligen fram till undertecknad och utan vidare spisning säger han "Din jävla möghög", en och en halv meter framför kungaparet. Birger går vidare längs bassängen, mot nya djärva mål. Då vänder sig kungen till Silvia och säger på ganska bred stockholmska "den mannen var nog inte på gott humör"

Hans viktigaste skötebarn

Simskola och barns tidiga siminlärning låg alltid Birger varmt om hjärtat. Släkten Buhre har under massor med år drivit simskolan på Malens Havsbad i Båstad under sommaren. Denna var Birgers viktigaste skötebarn. En

I bakre raden tvåa från vänster syns Birger i ett 10-mannalag från början av 50-talet.

cykeltur från sommarhuset på Stensåsvägen i Hemmeslöv, genom Malensskogen och in på badet som ligger så vackert vid Laholmsbukten. Alltid i sin randiga badrock, blårandiga badshorts. Lek och stoj med barnen, simlärarna fick sitta på kanten och ingick lika mycket i undervisningsgruppen som alla småbarn när Birger kom på besök. Några stilrena crawltag i den djupa bassängen och sedan en fika med tillhörande cigarett, gärna i samspråk med någon annan badgäst. Där fann han glädjen och också inspiration till många av dom krönikor som skrevs om svensk idrott sedd ur ungdoms- idrottens synvinkel.

BB-skröna 7.
När Gunnar vann sitt första OS guld var det stor uppståndelse kring bassängkanten. Birger stod mitt i hopen av journalister, fotografer och suportrar och förklarade hur detta hade gått till. Då fick ha syn på Lars Eric Paulsson långt bak i ledet och ropade högt och viftade med armarna "Pålle, du skall bli idrottsminister. Jag har redan pratat med Ingemund Bengtsson (riksdagens talman)".

Han upptäckte DDR

Birger var den som upptäckte DDR som idrottsland. Massor med resor, för tidningen och simningen gjordes i det murförstärkta landet i söder. Oftast visade sig att syftet var både att pumpa DDR-simningen på fakta men också att hitta nya smaskande avslöjande för tidningsläsarna. Gärna i kombination. Något som inte så många vet är att Birger också använde dessa resor för att marknadsföra

sina egna idéer i österled. Den årliga resan till Rostock och elittävlingen i stan, mynnade helst – om Birger fick bestämma ut i en längre föreläsning av det svenska simmaroraklet inför den samlade östtyska tränarkåren. Helst till kaffet och med en liten avec i handen. Avecen försvann då och då i en snärtig armrörelse då Birger visade hur ryggsim egentligen skulle simmas men värdarna var snabba att fylla på.

Järnvägshotellet eller Hotel am Bahnhof i Rostock har sällan genljudit av en mer tänd föreläsare än då Birger satte ryggsimstekniken i högsätet och illustrerade vattenstänken med en snärtig avec i väggen...

Fakta Birger Buhre

Född: 1918
Död: 1991
Födelseort: Olofström. Flyttade till Malmö som 4-åring
Familj: Hustru Kerstin född 1929, barnen Göran 1952, Christiana 1955, Torsten 1957, Birgitta 1962

Simuppdrag:
Svenska Simförbundets styrelse 1954-1964
Ordförande Skånes Simförbund 1956-1976
Ordförande Malmö Simsällskap 1964-1970
Ordförande i Svenska Simförbundets Simkommitté (dåtidens förbundskapten)
Expertkommentator i SvT tillsammans med Bengt Bedrup

Utmärkelser
1961 Prinsens plakett för ledargärning i simidrott
1970 Brunnhages trofé hedersomnämnande
1988 Olympic Throphy IOK:s journalistpris